

Transport wodny śródlądowy w Polsce w 2015 r.

Układ i długość śródlądowych dróg wodnych w Polsce od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Specyfika infrastruktury dróg wodnych wpływa na czynniki kształtujące popyt na przewozy żeglugą śródlądową. Warunki nawigacyjne przekładają się bezpośrednio na podstawowe parametry konstrukcyjne taboru wykorzystywanego do przewozów w żegludze śródlądowej, w tym na stosunkowo małą ładowność barek, jak również na wielkość przewozów. W 2015 r. odnotowano wzrost liczby ładunków przewiezionych przez polskich armatorów żeglugą śródlądową. Wzrost ten dotyczył przede wszystkim przewozów zagranicznych.

1. Śródlądowe drogi wodne

Długość sieci śródlądowych dróg wodnych w Polsce w 2015 r. utrzymała się na poziomie podobnym jak w roku poprzednim i wyniosła 3655 km, z czego 2417 km stanowiły uregulowane rzeki żeglowne, 644 km – skanalizowane odcinki rzek, 336 km – kanały, a 259 km – jeziora żeglowne. Eksploatowanych przez żeglugę było 3365 km (92,1%) dróg żeglownych. Dostosowanie wymiaru statków i dróg wodnych jest głównym czynnikiem determinującym efektywność transportu wodnego śródlądowego. Wymagania stawiane drogom o znaczeniu międzynarodowym¹ (klasy IV i V) w 2015 r. spełniało w Polsce 5,9% długości dróg wodnych (214 km). Udział takich dróg, zapewniających parametry niezbędne do nowoczesnej żeglugi, w ogólnej długości dróg wodnych w Polsce nie zmienił się od 2007 r. Pozostała sieć dróg wodnych tworzą drogi o znaczeniu regionalnym (klasy I, II i III), których łączna długość w 2015 r. wyniosła 3441 km (94,1% ogólnej długości dróg wodnych).

Tablica 1. Eksploatowane śródlądowe drogi wodne w 2015 r.

Wyszczególnienie	Rzeki żeglowne uregulowane	Skanalizowane odcinki rzek	Kanały	Jeziora żeglowne
	w kilometrach			
Ogółem	2152	620	334	259
Drogi o znaczeniu regionalnym				
Ia	641	101	168	54
Ib	608	137	–	–
II	691	106	106	168
III	115	207	47	28
Drogi o znaczeniu międzynarodowym				
IV	–	14	–	–
Va	–	55	–	–
Vb	97	–	14	10

¹ Klasyfikacja śródlądowych dróg wodnych zatwierdzona przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i EMCT w 1992 r.

2. Tabor żeglugi śródlądowej

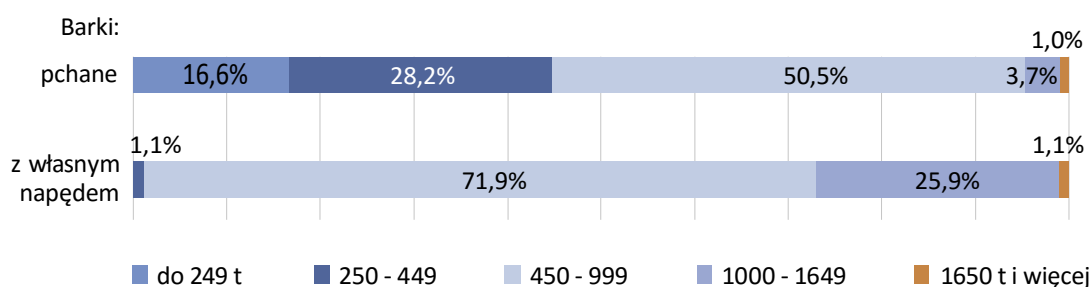
W Polsce w 2015 r. stan ilościowy taboru holowniczego żeglugi śródlądowej (pchacze oraz holowniki) wyniósł 217 szt. i wzrósł o 4,8% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W skali roku zwiększyła się także liczba barek z własnym napędem – do 89 szt. (o 12,7%), barek bez własnego napędu (barki do pchania) – do 511 szt. (o 1,4%) oraz statków pasażerskich – do 101 szt. (o 2,0%).

W strukturze rodzajowej taboru barkowego dominują jednostki wykorzystywane w systemie pchanym. Na ten rodzaj transportu przypada 85,2% ogółu taboru barkowego, którym w 2015 r. przewieziono 5440,6 tys. ton ładunków (45,6% ogółu towarów przetransportowanych żeglugą śródlądową).

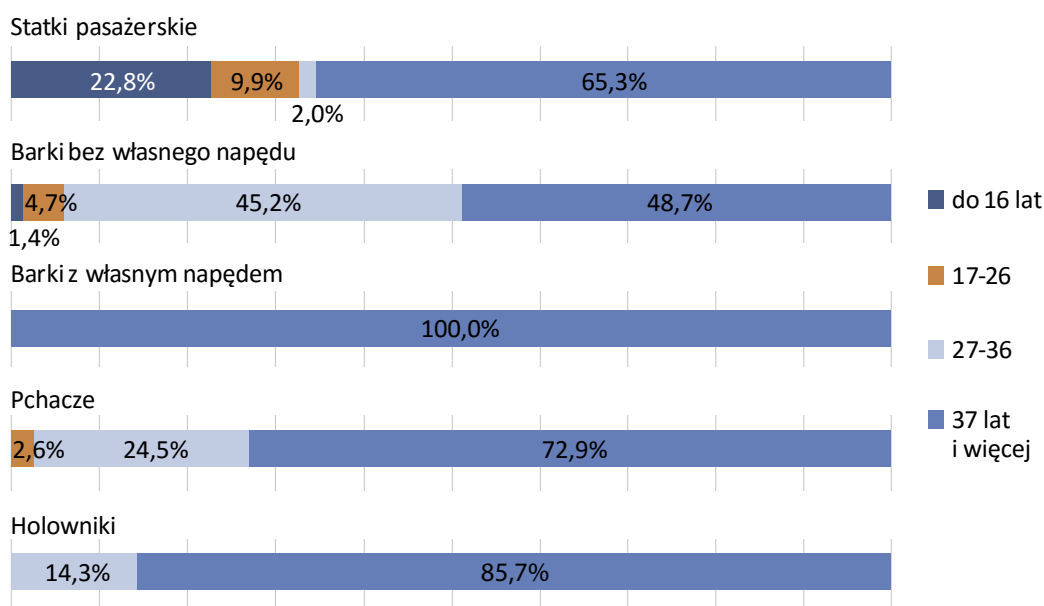
W grupie taboru barkowego przeważały jednostki pływające o mniejszych parametrach konstrukcyjnych, wymagające niższych norm technicznych infrastruktury.

Wykres 1. Struktura taboru barkowego żeglugi śródlądowej według grup ładowności w 2015 r.

Większa część taboru żeglugi śródlądowej jest zdekapitalizowana i wymaga odtworzenia. Jego wiek znacznie przekracza normatywny okres użytkowania, a dalsza eksploatacja możliwa jest jedynie dzięki stałej modernizacji. Według danych za 2015 r. większość wykorzystywanych pchaczy (73,0%), niemal połowa barek do pchania (48,7%) oraz wszystkie barki z własnym napędem zostały wyprodukowane w latach 1949-1979.

Wykres 2. Struktura wiekowa taboru żeglugi śródlądowej w 2015 r.

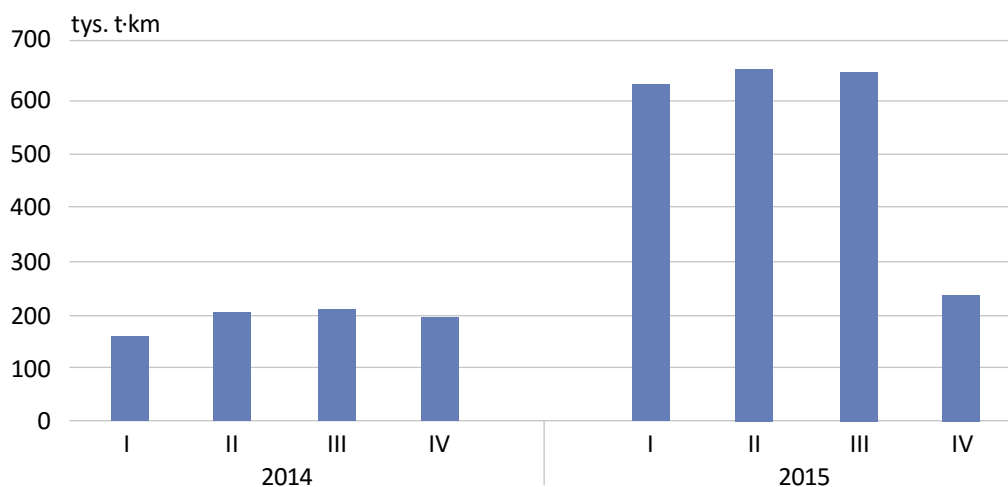

3. Przewozy w żegludze śródlądowej

Niedostateczne zagospodarowanie dróg żeglownych w Polsce, zarówno pod względem charakteru (rzeki skanalizowane, swobodnie płynące, kanały), jak i parametrów żeglugowych (wymiaru śluz, głębokość i szerokość szlaku, wysokości mostów) wpływa na specyfikę żeglugi śródlądowej i powoduje, że odgrywa ona marginalną rolę w polskim systemie transportowym. Udział transportu śródlądowego w przewozie ładunków ogółem w latach 2000-2015 zmniejszył się z 0,8% do 0,4%.

W 2015 r. żegluga śródlądową przetransportowano 11928 tys. ton ładunków oraz wykonano 2186,8 mln t·km pracy przewozowej. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost przewozów ładunków, wyrażonych w liczbie przetransportowanych ton (o 56,4%), przy jednoczesnym wzroście wielkości wykonanej pracy przewozowej (o 180,9%). Największy wzrost przetransportowanych ton ładunków (o 146,0%), przy jednoczesnym zwiększeniu wielkości pracy przewozowej (o 298,6%) nastąpił w I kwartale.

Wykres 3. Przewozy ładunków żegluga śródlądową według kwartałów

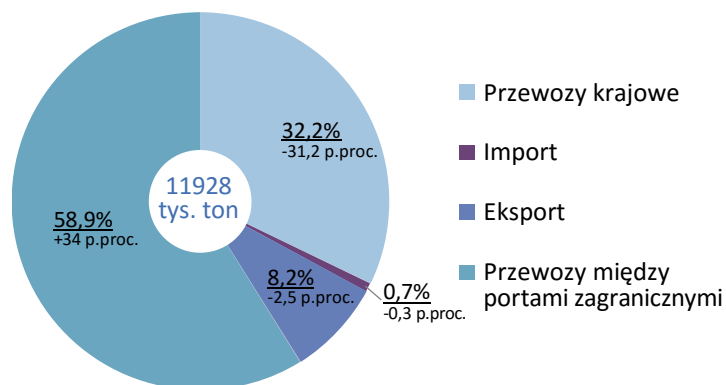

W przewozie ładunków żegluga śródlądową w 2015 r. średnia odległość przewozu 1 tony wyniosła: w transporcie międzynarodowym – 264,8 km (w 2014 r. – 253,4 km), w transporcie krajowym – 11,6 km (w 2014 r. – 14,5 km). Duża średnia odległość w transporcie międzynarodowym wynika z dominującego udziału przewozów ładunków na zachodnioeuropejskich szlakach wodnych.

W porównaniu z 2014 r. odnotowano zmniejszenie przewozów krajowych o 20,6% do 3838 tys. ton (głównie ładunków z grupy kruszywo, piasek, kamień) oraz pracy przewozowej o 36,5% do 44,5 mln t·km. Spadek przewozów związany był przede wszystkim z zakończeniem większości zadań związanych z realizacją projektu Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego, w którym uczestniczyły również jednostki żeglugi śródlądowej.

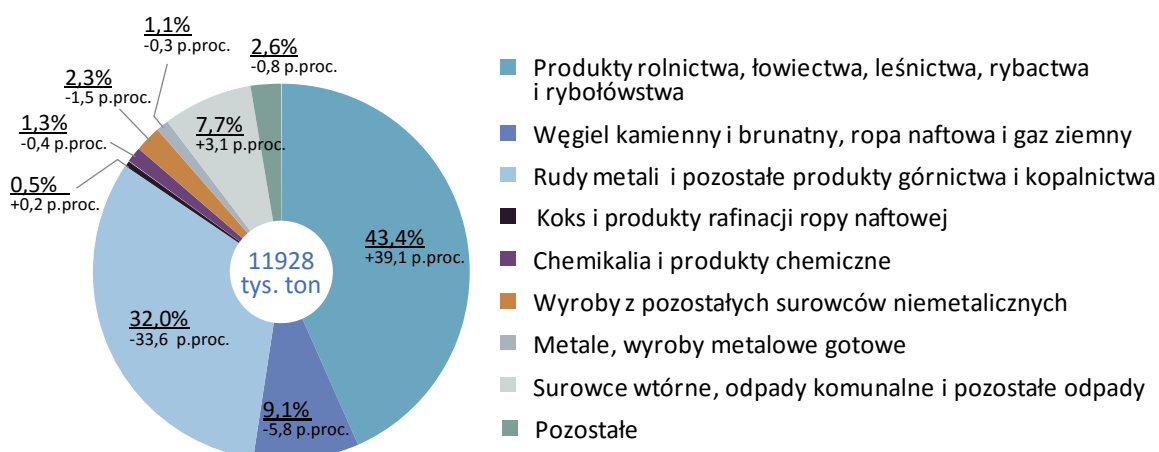
W 2015 r. w ramach transportu międzynarodowego przewieziono 8090 tys. ton ładunków (o 189,3% więcej niż w roku poprzednim), co stanowiło 67,8% wszystkich ładunków przetransportowanych przez polskich armatorów. Odnotowano także wzrost wielkości przewozów między portami zagranicznymi (o 269,8%), a ich udział w przewozach w transporcie międzynarodowym ogółem w 2015 r. wyniósł 86,8% (wzrost o 18,9 p.proc.). Zwiększyły się również przewozy ładunków importowanych (o 6,2%) oraz przewozy ładunków eksportowanych (o 20,2%). Głównym kierunkiem eksportu towarów żegluga śródlądową (stanowiącego 11,4% ogółu przewozów międzynarodowych) były Niemcy. Udział przewozów w tej relacji wyniósł 94,3% całego eksportu towarów drogami śródlądowymi.

Wykres 4. Struktura przewozów ładunków żegluga śródlądową według kierunków w 2015 r. i jej zmiany w stosunku do roku poprzedniego

W strukturze przewożonych ładunków w 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, dominował przewóz towarów z grupy produktów rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa (43,4%) oraz z grupy rud metali i pozostałych produktów górnictwa i kopalnictwa (32,0%).

Wykres 5. Struktura przewozów ładunków żegluga śródlądową według głównych grup towarowych w 2015 r. i jej zmiany w stosunku do roku poprzedniego

W 2015 r. w ruchu turystycznym 101 statków pasażerskich żegluga śródlądowej przewiozło łącznie 1097 tys. pasażerów, tj. o 5,7% więcej niż w roku poprzednim.

Tablica 2. Przewozy pasażerów żegluga śródlądową

Wyszczególnienie	2014	2015
Liczba miejsc pasażerskich	8434	8698
Liczba pasażerów w tys.	1038,2	1097,0
Liczba pasażerokilometrów w tys.	12936,8	14161,0
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	12	13

Transport śródlądowy pozostaje jedną z najbezpieczniejszych gałęzi transportu, głównie poprzez niemal całkowite oddzielenie przewozów towarowych od pasażerskich. W 2015 r. w rejestrach wypadków żeglugowych, prowadzonych przez właściwe urzędy żegluga śródlądowej, odnotowano 8 wypadków, przy czym żaden z nich nie był związany z przewozem ładunków niebezpiecznych.

Uwagi metodyczne

1. Śródlądowe drogi wodne tworzą rzeki żeglowne uregulowane, skanalizowane odcinki rzek, kanały oraz inne drogi wodne, w tym jeziora żeglowne i zbiorniki retencyjne.
2. Dane dotyczące przewozów ładunków i pasażerów śródlądowym transportem wodnym zarejestrowanym w Polsce obejmują przewozy taborem pływającym żeglugi śródlądowej na drogach wodnych śródlądowych oraz drogach morskich. Dane o przewozach ładunków w komunikacji międzynarodowej dotyczą ładunków przywiezionych do kraju i wywiezionych z kraju bezpośrednio taborem śródlądowego transportu wodnego. Dane te obejmują również przewozy ładunków tranzytowych i przewozy ładunków pomiędzy portami zagranicznymi.
3. Dane o przewozach ładunków żegluga śródlądową w Polsce w podziale na grupy ładunków podano zgodnie z klasyfikacją NST 2007 wprowadzoną rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1304/2007 z dnia 7 listopada 2007 r. zmieniającym dyrektywę Rady 95/64/WE, rozporządzenie Rady (WE) nr 1172/98, rozporządzenia (WE) nr 91/2003 i (WE) nr 1365/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady, w celu ustanowienia NST 2007 jako jedynej klasyfikacji w odniesieniu do towarów transportowanych określonymi środkami transportu.
4. Praca przewozowa przy przewozie ładunków żegluga śródlądową jest to suma iloczynów wagi poszczególnych przesyłek i odległości taryfowych ich przewozu.
5. Praca przewozowa przy przewozie pasażerów żegluga śródlądową jest to suma iloczynów liczby przewiezionych pasażerów i długości relacji ich przewozu, ustalonej w oparciu o urzędowe tabele odległości wydane przez władze administracji wodnej w odniesieniu do dróg wodnych śródlądowych i przez władze administracji morskiej w odniesieniu do dróg morskich.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny
w Szczecinie
Ośrodek Statystyki Transportu i Łączności
Tel: 91 434 68 36

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora
Tel: 22 608 3495, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/transport-i-laczność/transport/>, gospodarka morska, żegluga...

TABLICE

Tablica 1. Drogi wodne śródlądowe żeglowne według klas w 2015 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Drogi wodne według klas o znaczeniu							Drogi wodne eksploatowane	
			regionalnym				międzynarodowym				
	w km	w odsetkach	la	lb	II	III	IV	Va	Vb	w % ogółem	
			w km								
OGÓŁEM	3654,6	100,0	1079,9	892,9	1071,1	396,6	37,5	55,0	121,6	3364,5	92,1
Rzeki żeglowne uregulowane	2416,6	66,1	757,8	755,6	691,4	115,1	–	–	96,7	2151,9	89,0
Skanalizowane odcinki rzek	643,6	17,6	100,8	137,3	105,8	207,2	37,5	55,0	–	620,1	96,3
Kanały	335,8	9,2	167,7	–	105,9	46,8	–	–	15,4	333,9	99,4
Jeziora żeglowne	258,6	7,1	53,6	–	168,0	27,5	–	–	9,5	258,6	100,0

 Tablica 2. Tabor śródlądowego transportu wodnego
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015
Holowniki	17	21
moc w kW	2302	2776
Pchacze	190	196
moc w kW	52419	54486
Barki	583	600
nośność w tonach wymierzonych	292016	303444
barki z własnym napędem	79	89
moc w kW	26440	31515
nośność w tonach wymierzonych	56142	66850
barki bez własnego napędu	504	511
nośność w tonach wymierzonych	235874	236594
Statki pasażerskie	99	101
moc w kW	11196	11564
miejsca pasażerskie	8434	8698

Tablica 3. Przewozy ładunków żegluga śródlądową według rodzaju taboru w 2015 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przewozy ładunków		Praca przewozowa		Średnia odległość przewozu 1 tony ładunku w km
	w tonach	2014=100	w t·km	2014=100	
OGÓŁEM	11927970	156,4	2186790158	280,9	183,3
Barki z własnym napędem	6487375	443,6	1805559592	418,4	278,3
Barki bez własnego napędu	5440595	88,2	381230566	109,9	70,1
w tym pchane	5440595	88,2	381230566	109,9	70,1

Tablica 4. Przewozy ładunków żeglugą śródlądową w transporcie krajowym i międzynarodowym w 2015 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przewozy ładunków		Praca przewozowa		Średnia odległość przewozu 1 tony ładunku w km
	w tonach	2014=100	w t·km	2014=100	
OGÓŁEM	11927970	156,4	2186790158	280,9	183,3
Transport krajowy	3837501	79,4	44474894	63,5	11,6
Transport międzynarodowy	8090469	289,3	2142315264	302,4	264,8

Tablica 5. Przewozy ładunków żeglugą śródlądową w transporcie krajowym według stref odległości w 2015 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przewozy ładunków		Praca przewozowa	
	w tonach	2014=100	w t·km	2014=100
OGÓŁEM	3837501	79,4	44474894	63,5
49 km i mniej	3441100	79,4	19038720	56,7
50-149	395487	80,2	25084274	74,9
150-299	300	8,8	75960	11,7
300-499	444	111,0	161700	115,5
500 km i więcej	170	4,8	114240	5,2

Tablica 6. Przewozy ładunków żeglugą śródlądową w transporcie krajowym i międzynarodowym według grup ładunków

GRUPY ŁADUNKÓW a – 2014 b – 2015	Ogółem	Transport krajowy	Transport międzynarodowy					przewozy między portami zagranicznymi
			razem	eksport	import	transyt		
w tys. ton								
OGÓŁEM	a 7628,8 b 11928,0	4832,7 3837,5	2796,2 8090,5	815,6 980,7	80,7 86,0	1,7 2,8	1898,2 7021,0	
Produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	a 326,8 b 5173,6	7,9 3,2	318,9 5170,4	34,8 39,5	– 1,2	1,7 1,9	282,4 5127,8	
Węgiel kamienny i brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	a 1134,8 b 1078,2	406,3 270,0	728,5 808,2	520,3 604,2	42,4 32,0	– –	165,8 171,9	
Rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	a 5007,2 b 3821,4	4375,1 3071,7	632,1 749,7	25,9 22,6	2,0 –	– –	604,2 727,2	
Produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	a 103,9 b 133,9	– –	103,9 133,9	– 10,8	– 6,1	– –	103,9 117,1	
Drewno i wyroby z drewna i korka (bez mebli), wyroby ze słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania dźwiękowe	a 148,1 b 174,1	– –	147,1 174,1	10,4 6,9	– –	– –	137,7 167,2	
Koks i produkty rafinacji ropy naftowej	a 27,6 b 64,2	– 41,5	27,6 22,6	– –	– –	– –	27,6 22,6	

Tablica 6. Przewozy ładunków żeglugą śródlądową w transporcie krajowym i międzynarodowym według grup ładunków (cd.)

GRUPY ŁADUNKÓW a – 2014 b – 2015	Ogółem	Transport krajowy	Transport międzynarodowy					
			razem	eksport	import	tranzyt	przewozy między portami zagranicznymi	
w tys. ton (dok.)								
Chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	a	129,3	3,0	126,4	57,1	4,4	–	64,8
	b	158,4	30,0	128,4	71,6	3,6	–	53,2
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	a	290,0	0,5	289,5	64,0	1,0	–	224,5
	b	274,5	–	274,5	45,1	–	–	229,4
Metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	a	103,9	4,5	99,5	14,9	30,2	–	54,4
	b	128,5	9,4	119,1	17,5	42,4	0,3	58,9
Maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	a	8,7	4,9	3,8	0,8	0,2	–	2,8
	b	1,9	0,6	1,3	0,6	0,2	–	0,5
Sprzęt transportowy	a	–	–	–	–	–	–	–
	b	3,5	3,5	0,0	–	0,0	–	–
Surowce wtórne, odpady komunalne	a	348,6	30,5	318,1	87,5	0,5	–	230,2
	b	915,5	407,4	508,1	161,8	0,5	0,6	345,2
Puste opakowania (np. puste kontenery, swap body, palety, pudła)	a	–	–	–	–	–	–	–
	b	0,0	–	0,0	0,0	–	–	–
Towary nieidentyfikowane	a	–	–	–	–	–	–	–
	b	0,3	0,2	0,1	0,1	–	–	–
w tys. tonokilometrów								
OGÓŁEM	a	778534,1	70002,2	708531,9	160254,7	15375,1	962,0	531940,0
	b	2186790,2	44474,9	2142315,3	191389,0	15670,5	1837,4	1933418,4
Produkty rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa	a	126096,7	646,8	125450,0	14947,0	–	962,0	109540,9
	b	1478803,6	214,0	1478589,7	16747,9	117,1	1341,5	1460383,1
Węgiel kamienny i brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny	a	145174,3	3017,8	142156,5	91464,5	4241,7	–	46450,3
	b	162423,0	540,0	161883,0	106536,0	3199,7	–	52147,4
Rudy metali i pozostałe produkty górnictwa i kopalnictwa	a	204005,6	62913,3	141092,4	1568,4	110,0	–	135814,0
	b	184842,9	33408,1	151434,8	4463,4	–	–	146971,4
Produkty spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe	a	26733,4	–	26733,4	–	–	–	26733,4
	b	33214,7	–	33214,7	1090,3	591,0	–	31533,5
Drewno i wyroby z drewna i korka (bez mebli), wyroby ze słomy, papier i wyroby z papieru, wyroby poligraficzne oraz nagrania dźwiękowe	a	11557,0	–	11557,0	1773,6	–	–	9783,4
	b	17421,2	–	17421,2	1483,5	–	–	15937,7
Koks i produkty rafinacji ropy naftowej	a	9346,1	–	9346,1	–	–	–	9346,1
	b	9048,9	2699,8	6349,2	–	–	–	6349,2
Chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, paliwo jądrowe	a	42463,3	5,9	42457,4	17911,7	2208,1	–	22337,6
	b	39376,8	1972,0	37404,8	19910,9	1814,1	–	15679,7
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	a	81256,8	26,2	81230,6	6470,1	301,5	–	74459,1
	b	81601,5	–	81601,5	4521,8	–	–	77079,7

Tablica 6. Przewozy ładunków żegluga śródlądową w transporcie krajowym i międzynarodowym według grup ładunków (dok.)

GRUPY ŁADUNKÓW a – 2014 b – 2015	Ogółem	Transport krajowy	Transport międzynarodowy					przewozy między portami zagranicznymi
			razem	eksport	import	tranzyt		
w tys. tonokilometrów (dok.)								
Metale, wyroby metalowe gotowe (z wyłączeniem maszyn i urządzeń)	a 42227,8 b 45209,7	1426,7 379,1	40801,1 44830,6	4822,3 4970,5	8217,9 9836,5	– 345,2	27760,9 29678,3	
Maszyny, urządzenia, sprzęt elektryczny i elektroniczny	a 4245,8 b 1006,9	1682,4 55,7	2563,4 951,2	849,7 610,6	153,0 36,0	– –	1560,7 304,6	
Sprzęt transportowy	a – b 153,6	– 152,2	– 1,4	– –	– 1,4	– –	– –	
Surowce wtórne, odpady komunalne	a 85427,1 b 133591,3	283,2 4994,6	85143,9 128596,7	16847,5 31017,5	142,9 74,7	– 150,7	68153,5 97353,8	
Puste opakowania (np. puste kontenery, swap body, palety, pudła)	a – b 3,3	– –	– 3,3	– 3,3	– –	– –	– –	
Towary nieidentyfikowane	a – b 92,8	– 59,4	– 33,4	– 33,4	– –	– –	– –	

Tablica 7. Przewozy odrzańską drogą wodną

Odcinki trasy	2014		2015	
	w tonach	w t·km	w tonach	w t·km
OGÓŁEM	5038104	229696	3931966	237494
Odra górna skanalizowana	3746389	30653900	2574412	15834580
Odra środkowa swobodnie płynąca – Odra górna skanalizowana	250	262900	109	92946
Odra środkowa swobodnie płynąca – Odra dolna	417	149809	–	–
Odra górna skanalizowana – Odra dolna	450	265050	320	187740
Odra dolna	1232573	187150516	1224897	200496571
Odra morska – Odra dolna	36964	9947103	48021	15598079
Odra morska	21061	1266437	84207	5283787